

พฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์: กรณีศึกษานักศึกษาศาखाวิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹

มณฑิชา เกตุณะ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์และศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาศาखाวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 94 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาศาखाวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิภาพของพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาศาखाวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.77$) ระดับประสบการณ์ในการค้นคืนสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.15$) ระดับทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.02$) ระดับการใช้งานแหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยและการสนับสนุนด้านเครือข่ายบริการของมหาวิทยาลัยในการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.50$) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาศาखाวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สรุปผลได้ดังนี้ ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่าประสบการณ์ในการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะในการค้นคืนสารสนเทศและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่าการใช้งานสิ่งสนับสนุนด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การค้นคืนสารสนเทศ, สารสนเทศการเรียนออนไลน์, พฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

(Received: 28 January 2025; Revised: 16 April 2025; Accepted: 15 May 2025)

¹ งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง งบประมาณประจำปี 2565

² อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

E-mail: monticha.k@rumail.ru.ac.th

Information retrieval behavior of online learning information:

A case study of department of library science, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University¹

Monticha Ketna²

Abstract

The objectives of the research were to study information retrieval behavior on online learning information and to study factors affecting information retrieval behavior on online learning information of library science students in Ramkhamhaeng University. The sampling group is 94 undergraduate students studying in the department of library science, faculty of humanities, Ramkhamhaeng University. The research instrument is a questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.) and multiple regression. The results show as follows: Efficiency level of information retrieval behavior on online learning information of library science students in Ramkhamhaeng University is high level ($\bar{X} = 3.77$). The level of experience in information retrieval behavior is high level ($\bar{X} = 4.15$). The level of skill and techniques in information retrieval behavior is high level ($\bar{X} = 4.02$) and the usage level of university information resources and university support service network in retrieving online learning information is high ($\bar{X} = 4.50$). Factors affecting study information retrieval behavior on online learning information of library science students in Ramkhamhaeng University as follows Hypothesis testing by multiple regression analysis found that different information retrieval experiences, information retrieval skills and information retrieval techniques resulted in different online learning information retrieval behaviors at a statistical significance of 0.05. Hypothesis testing by multiple regression analysis found that different use of university information resources and university support service networks resulted in different online learning information retrieval behaviors with a statistical significance of 0.05.

Keywords: Information retrieval, Online learning information, Information retrieval behavior, Ramkhamhaeng University

¹ This research was supported by the budget revenue of Research and Development Institute, Ramkhamhaeng University. Fiscal year 2022

² Lecturer, Library Science Department, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University
E-mail: monticha.k@rumail.ru.ac.th

บทนำ

สังคมในปัจจุบันเป็นยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารและขับเคลื่อนไปด้วยเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาและเกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้การผลิตสารสนเทศมีการขยายตัวในปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล อีกทั้งยังมีความรู้และข้อมูลใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในทุก ๆ วัน ซึ่งในสังคมแห่งข่าวสารหรือสังคมแห่งสารสนเทศย่อมมีความจำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ ความเข้าใจนั้นมาใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง แม่นยำและรวดเร็วทันเวลาต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ Covid-19 ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมการเมือง ทำให้ประชากรทั่วโลกต้องศึกษาข้อมูลและติดตามข่าวสาร รวมไปถึงรับทราบแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคระบาดใหม่ อีกทั้งยังส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลทั้งการประชุมออนไลน์ การทำงาน การเรียน การจับจ่ายใช้สอยและการทำธุรกรรมในชีวิตประจำวัน (Klangnarong & Ruangnapakul, 2021)

ข้อมูลหรือสารสนเทศจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านการศึกษาที่ใช้ข้อมูล เนื้อหา รวมถึงสารสนเทศในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้และพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ซึ่งในระดับชั้นอุดมศึกษานั้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาความรู้ได้หลายรูปแบบ โดยรูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้นมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำ รวมถึงกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ แหล่งสารสนเทศและทรัพยากรสารสนเทศ รวมไปถึงเครื่องมือค้นหาสารสนเทศต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือและแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในทุกระดับ

การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบที่ส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษามีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและสนับสนุนให้นักศึกษาสามารถทบทวนความรู้ด้วยตนเองได้ เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาหรือ Covid-19 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการทำกิจกรรมในทุกภาคส่วนของผู้คนทั่วโลก หน่วยงานมหาวิทยาลัยที่ได้รับผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินงานต่าง ๆ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้อยู่ในรูปแบบออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หรือแท็บเล็ต โดยอาศัยโปรแกรมหรือบริการที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน

ได้ ตัวอย่างโปรแกรมหรือบริการ เช่น ตำราเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-book) การถ่ายทอดสดจากห้องเรียน (Cyber classroom) บริการวิดีโอคำบรรยายย้อนหลัง (Course on demand)

เมื่อมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์แล้ว นักศึกษาจึงจำเป็นต้องสืบค้นและค้นคืนสารสนเทศในแบบออนไลน์เช่นกัน เพื่อให้ได้มาซึ่ง ข้อมูล และสารสนเทศที่นำมาใช้ประกอบการเรียนในกระบวนวิชาที่ตนเองลงทะเบียนเรียน ไปจนถึงข่าวสารในการสอบประจำภาคเรียน โดยในภาคเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ผ่านมา ปัญหาที่นักศึกษาพบ ได้แก่ นักศึกษาไม่สามารถค้นหาเนื้อหาความรู้ในกระบวนวิชาที่ลงทะเบียนเรียนพบ ไปจนถึงปัญหาที่นักศึกษาไม่สามารถค้นหาห้องสอบพบ โดยเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการค้นคืนสารสนเทศ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ใช้ศาสตร์ความรู้วิชาชีพในการประกอบอาชีพ การปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์เต็มรูปแบบจึงเป็นความท้าทายของนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่จะได้ใช้ความรู้ความเข้าใจที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศของนักศึกษาในประเทศไทย พบประเด็นสำคัญหลายประการที่เชื่อมโยงกับการศึกษานี้ งานวิจัยของ Hiangrat, Boonyuen and Detphimon (2023) และ Prathoommalai and Phonsongkroh (2023) ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องการสารสนเทศในปริมาณมากเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งหลักที่ใช้ในการค้นหา ทั้งนี้ การค้นหาผ่านเสิร์ชเอนจินและการใช้คำค้นหลายคำเป็นกลยุทธ์ที่นิยมใช้ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาประสบปัญหาในการใช้สารสนเทศ เช่น ปัญหาในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์จากภายนอกมหาวิทยาลัย ปัญหาเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และปัญหาในการใช้เทคนิคการค้นหาจากฐานข้อมูลออนไลน์ นอกจากนี้ Dechlao and Nimnoi (2021) ยังได้ศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งพบว่านิสิตมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความต้องการสารสนเทศ ด้านการค้นคืนสารสนเทศ และด้านการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ งานวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของโทรศัพท์เคลื่อนที่ในฐานะเครื่องมือในการเข้าถึงและจัดการสารสนเทศของนักศึกษา ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ออนไลน์ในปัจจุบัน

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการได้รับสารสนเทศ การสืบค้นสารสนเทศ รวมไปถึงการค้นคืนสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนออนไลน์มีความสำคัญและจำเป็นต่อนักศึกษาในระบบการเรียนการสอนแบบตลาดวิชา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เนื่องจากการค้นคืนสารสนเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล และสารสนเทศที่ตรงตามความต้องการนั้นเป็นเรื่อง

สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศที่นำมาใช้ประกอบการเรียนออนไลน์ ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา เพราะหากนักศึกษาสามารถค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ได้สำเร็จจะทำให้นักศึกษาได้มาซึ่งสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ รวมถึงนำไปประยุกต์ใช้กับการค้นคืนอื่น ๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในด้านประสบการณ์ ทักษะ และเทคนิคการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นิยามศัพท์

การเรียนออนไลน์ หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างไม่จำกัดระยะเวลาและสถานที่ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างทันท่วงที

สารสนเทศการเรียนออนไลน์ หมายถึง สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนออนไลน์ เช่น การเรียนผ่านห้องเรียนออนไลน์ สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ เอกสารประกอบการเรียน คลิปการบรรยาย

การค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ หมายถึง กระบวนการค้นหาสารสนเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่ตรงตามความต้องการของนักศึกษามากที่สุด โดยสารสนเทศนั้นอาจเป็นข้อมูลหรือรายการเอกสารที่บรรจุเนื้อหาที่ต้องการ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นปีที่ 1-4

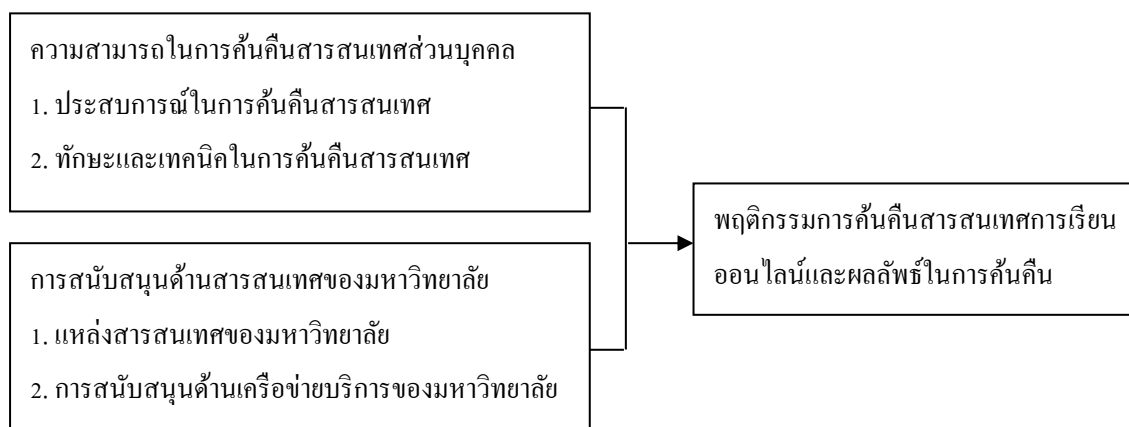
การสนับสนุนด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัย หมายถึง บริการด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประกอบด้วย 1) แหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้แก่ ตำราเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-book) การถ่ายทอดการเรียนการสอนจากห้องเรียน (Cyber classroom) บริการวิดีโอคำบรรยายย้อนหลัง (Course on demand) และ 2) การสนับสนุนด้านเครือข่ายบริการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้แก่ บริการเครือข่ายส่วนตัวเสมือน (Virtual private network) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

สมมติฐานการวิจัย

1) นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีประสบการณ์ ทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกัน

2) นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ได้เข้าใช้งานสิ่งสนับสนุนด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

ข้อจำกัดของงานวิจัย

1. งานวิจัยนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ไม่รวมการสัมภาษณ์หรือวิธีการอื่น ๆ

2. งานวิจัยนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยมีระยะเวลาการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2565

3. งานวิจัยนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยว่าประสบการณ์ ทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศที่แตกต่าง รวมถึงการใช้งานสิ่งสนับสนุนด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่แตกต่างจะส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง หมายเลขใบรับรอง RU-HRE 65/0089 โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 125 คน (Admissions And Records Office, Ramkhamhaeng University, 2021) เนื่องจากนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์มีการศึกษาเฉพาะทางเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในด้านต่าง ๆ เช่น การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ การจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศและการค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศ เป็นต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกเป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศของนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งจำนวนนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงคือ 125 คน นำมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{\chi^2 N p (1-p)}{e^2 (N-1) + \chi^2 p (1-p)}$$

$$\text{เมื่อ } n = \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$N = \text{ขนาดของประชากร}$$

$$e = \text{ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้}$$

แทนค่าในสูตรจะได้

$$n = \frac{3.841 \times 125 \times 0.5 \times 0.5}{(0.05)^2 \times (125-1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5}$$

$$n = 94$$

จากการคำนวณตามสูตรเมื่อมีจำนวนประชากร 125 คน และกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สามารถคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เท่ากับ 94 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ และชั้นปีการศึกษา

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพ ทักษะ และเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) โดยให้เลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด โดยคำตอบแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยและการสนับสนุนด้านเครือข่ายบริการของมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาได้นำมาช่วยในการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) โดยให้เลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด โดยคำตอบแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์และผลลัพธ์ในการค้นคืน ลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) โดยให้เลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด โดยคำตอบแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนระดับความสำคัญของแบบสอบถามตอนที่ 2,3 และ 4 มีเกณฑ์ดังนี้

- มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
- มาก	ให้ 4 คะแนน
- ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
- น้อย	ให้ 2 คะแนน
- น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินค่าของระดับประสิทธิภาพในการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะในการค้นคืนสารสนเทศ เทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศ พฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศและผลลัพธ์ในการค้นคืนไว้ 3 ระดับ ได้แก่ สูง ปานกลางและต่ำ โดยในแต่ละระดับจะมีคะแนนต่างกันเป็นอันตรภาคชั้น ซึ่งได้จากการคำนวณดังนี้ (Butraprom, 2002)

$$\text{สูตร} \quad \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}}$$

แทนค่าในสูตร จะได้

$$\frac{(5-1)}{3} = 1.33$$

สรุปการกำหนดเกณฑ์การประเมินเทียบระดับประสบการณ์ในการคั่นคิ่นสารสนเทศ ทักษะในการคั่นคิ่นสารสนเทศ พฤติกรรมการคั่นคิ่นสารสนเทศและผลลัพธ์ในการคั่นคิ่น 3 ระดับ ดังนี้

- ช่วงคะแนนระหว่าง 1.00 – 2.33 แสดงว่า มีประสบการณ์ในการคั่นคิ่นสารสนเทศ ทักษะในการคั่นคิ่นสารสนเทศ เทคนิคในการคั่นคิ่นสารสนเทศ พฤติกรรมการคั่นคิ่นสารสนเทศและผลลัพธ์ในการคั่นคิ่นอยู่ในระดับต่ำ

- ช่วงคะแนนระหว่าง 2.34 – 3.67 แสดงว่า มีประสบการณ์ในการคั่นคิ่นสารสนเทศ ทักษะในการคั่นคิ่นสารสนเทศ เทคนิคในการคั่นคิ่นสารสนเทศ พฤติกรรมการคั่นคิ่นสารสนเทศและผลลัพธ์ในการคั่นคิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

- ช่วงคะแนนระหว่าง 3.68 – 5.00 แสดงว่า มีประสบการณ์ในการคั่นคิ่นสารสนเทศ ทักษะในการคั่นคิ่นสารสนเทศ เทคนิคในการคั่นคิ่นสารสนเทศ พฤติกรรมการคั่นคิ่นสารสนเทศและผลลัพธ์ในการคั่นคิ่นอยู่ในระดับสูง

วิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ (Content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีการวิจัยจำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา จากนั้นนำเครื่องมือที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้วไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC) และคำนวณค่า IOC ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามจำนวน 40 ข้อ พบว่าแบบสอบถามมีผลตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 35 ข้อ คำนวณค่า IOC ได้เท่ากับ 0.94 โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไปมาใช้เป็นข้อคำถาม

2. การทดสอบค่าความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ (Reliability) โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการทดสอบ โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงมากที่สุด จำนวน 40 ชุด เพื่อนำมาทดสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีการคำนวณหาความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ค่าสัมประสิทธิ์ที่ยอมรับได้คือ 0.70

⁵ ได้แก่ นักศึกษาสาขาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามออนไลน์โดยสร้างขึ้นจากเว็บไซต์ Google form จากนั้นส่งลิงค์แบบสอบถามออนไลน์ไปยังอีเมลของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม ซึ่งผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมผลการตอบแบบสอบถามได้โดยตรง โดยผู้วิจัยรวบรวมอีเมลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงจากหน่วยทะเบียนและประเมินผลการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2) รวบรวมผลการตอบแบบสอบถามออนไลน์โดยดาวน์โหลดข้อมูลจากฐานข้อมูล Google form จากนั้นบันทึกเพิ่มข้อมูลที่ดาวน์โหลดไว้ในโปรแกรม Microsoft excel เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการถ่ายโอนเพิ่มข้อมูลไปยังโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบสอบถามออนไลน์ทั้งหมดที่ได้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาดำเนินการดังนี้

1) การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามในแต่ละชุดว่าผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลครบถ้วนหรือไม่ และสามารถนำแบบสอบถามชุดนั้น ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ได้หรือไม่ เมื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วแยกแบบสอบถามออกเป็นสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์

2) ลงรหัส (Coding) ผู้วิจัยลงลำดับของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้สำหรับการประมวลผล

3) ประมวลผลข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยนำไฟล์ Microsoft excel ที่ได้จากการรวบรวมผลการตอบแบบสอบถามออนไลน์เข้าสู่โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Science)

4) นำผลการวิเคราะห์ที่ได้ทางสถิติมาวิเคราะห์ ตรวจสอบและอธิบายในระดับนัยสำคัญของตัวแปรและพหุคูณสมมติฐาน

5) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

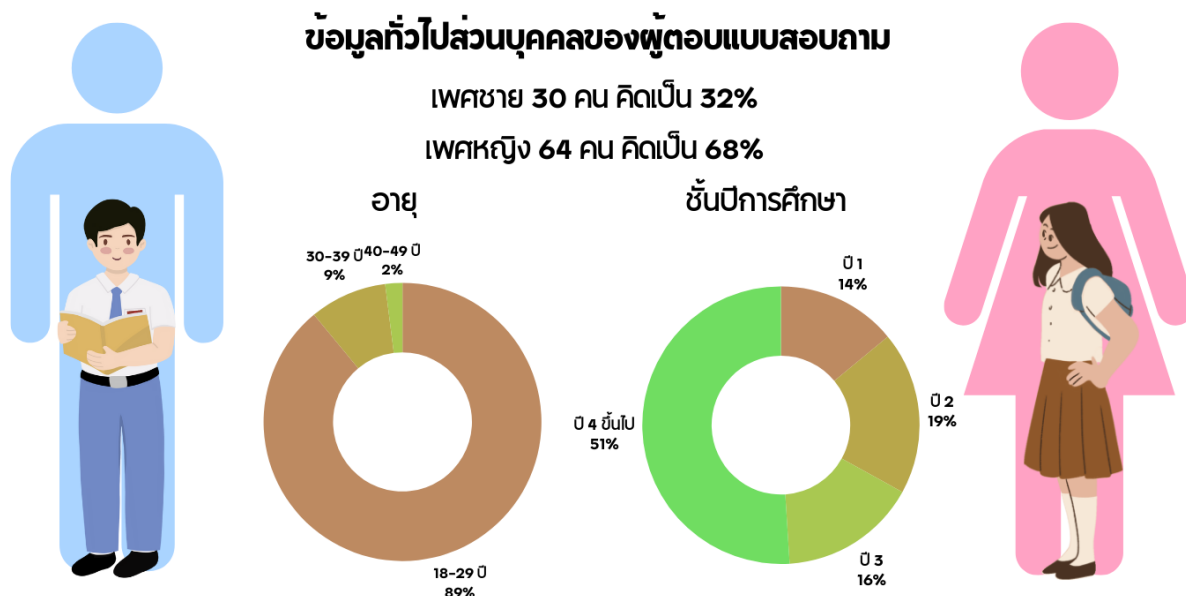
สถิติพรรณนาที่ถูกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติเชิงอนุมานหรือสถิติอ้างอิงเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 94 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 68 มีอายุระหว่าง 18-29 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 89 เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 51

ภาพที่ 2 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ประสิทธิภาพในการค้นคืนสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการค้นคืนสารสนเทศอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา นักศึกษาเคยใช้เครื่องมือในการค้นคืนสารสนเทศ เช่น WebOPAC หรือ Search engine อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.30$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาใช้คำเชื่อมในการค้นคืนข้อมูล เช่น And, Or, Not อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.57$)

3. ทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่รู้วิธีการในการค้นคืนสารสนเทศอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมานักศึกษา เข้าใจขั้นตอนการค้นคืนสารสนเทศอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.37$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาใช้เทคนิคการค้นคืนด้วยการตัดคำ เช่น LIS**** อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$)

4. การใช้งานแหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยและการสนับสนุนด้านเครือข่ายบริการของมหาวิทยาลัยในการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเข้าใช้งานระบบวิดีโอคำบรรยายย้อนหลัง (Course on demand) ได้อยู่

ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมาคือนักศึกษาสามารถเข้าใช้งานระบบ e-Learning ได้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.69$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาใช้บริการ VPN (Virtual private network) ของมหาวิทยาลัยในการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ เช่น เอกสารวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.50$)

5. พฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์และผลลัพธ์ในการค้นคืน โดยรวมอยู่ในระดับสูง $\bar{X}$ ($= 3.77$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเลือกคำค้นในการค้นคืนสารสนเทศได้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาคือนักศึกษาสามารถค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่ต้องการได้ในเวลาอันรวดเร็วอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.18$) และน้อยที่สุดคือ สารสนเทศที่นักศึกษาค้นคืนได้มีจำนวนน้อยเกินไปอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$)

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยแสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression) มีดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	พฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์				
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ประสบการณ์	0.495	0.059	0.402	8.420	0.000*
ทักษะและเทคนิค	0.127	0.060	0.103	2.135	0.033*
การใช้งานแหล่งสารสนเทศ และสิ่งสนับสนุนของมหาวิทยาลัย	0.236	0.032	0.242	7.357	0.000*
R	0.599				
R ²	0.359				
Adjusted R ²	0.356				
Std. Error Estimate	0.847				
F	121.88				
Sig.	0.000				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์และผลลัพธ์ในการค้นคืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ประสบการณ์ในการค้นคืนสารสนเทศ (Sig=0.000) ทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศการเรียน

ออนไลน์ (Sig=0.033) การใช้งานแหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยและการสนับสนุนด้านเครือข่ายบริการของมหาวิทยาลัย (Sig=0.000)

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศ การเรียนออนไลน์และผลลัพธ์ในการค้นคืน พบว่า ประสิทธิภาพในการค้นคืนสารสนเทศ (Beta=0.402) ส่งผลต่อพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์และผลลัพธ์ในการค้นคืนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การใช้งานแหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยและการสนับสนุนด้านเครือข่ายบริการของมหาวิทยาลัย (Beta=0.242) ทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ (Beta=0.103) ตามลำดับ

สัมประสิทธิ์การกำหนด (Adjusted R² = 0.356) แสดงให้เห็นว่า อิทธิพลของประสิทธิภาพในการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ การใช้งานแหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยและการสนับสนุนด้านเครือข่ายบริการของมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์และผลลัพธ์ในการค้นคืน คิดเป็นร้อยละ 35.6

สรุปได้ว่าประสิทธิภาพในการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ การใช้งานแหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัยและการสนับสนุนด้านเครือข่ายบริการของมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์และผลลัพธ์ในการค้นคืน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์: กรณีศึกษานักศึกษาศาสาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามสมมติฐานการวิจัย มีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1: นักศึกษาศาสาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีประสิทธิภาพ ทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่าประสิทธิภาพในการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะในการค้นคืนสารสนเทศและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์และผลลัพธ์ในการค้นคืนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Sunthonnon (2004) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการค้นคืน

สารนิเทศโดยใช้รายการสืบค้นแบบออนไลน์ พบว่าความถี่ในการสืบค้น คำที่ใช้สืบค้นและวิธีการสืบค้นมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการค้นคืนสารนิเทศ รวมถึงสอดคล้องกับการศึกษาของ Lumdee (2013) ที่ศึกษาทักษะการใช้งาน โปรแกรมค้นหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชพฤกษ์โดยเปรียบเทียบผลหลังจากมีความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้งาน โปรแกรมค้นหา ซึ่งนำผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบมาเปรียบเทียบก่อนและหลังได้รับคู่มือแนะนำการใช้งาน โปรแกรมค้นหาเพื่อหาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในการใช้โปรแกรมค้นหา พบว่าเมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้คู่มือแนะนำการใช้งาน ความเข้าใจโดยรวมต่อการใช้งาน โปรแกรมค้นหาขั้นสูงมีระดับเพิ่มขึ้นจากน้อยเป็นมาก แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มทักษะและความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้งาน โปรแกรมค้นหาช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงวิธีการใช้งาน โปรแกรมค้นหาอย่างถูกต้องและสามารถนำไปใช้สืบค้นเนื้อหาได้ตามที่ต้องการอย่างแท้จริง เนื่องจากโปรแกรมค้นหาล้นกรองมาให้ในเบื้องต้นเท่านั้น หากผู้ใช้งานทักษะในการใช้งาน โปรแกรมค้นหาจะทำให้ได้รับเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการในที่สุด

สมมติฐานที่ 2: นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ได้เข้าใช้งานสิ่งสนับสนุนด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่าการใช้งานสิ่งสนับสนุนด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Panommit, Arayaphan and Julrode (2017) ที่ศึกษาการค้นคืนและเข้าถึงความรู้ด้านผ้าล้านนาของแหล่งสารสนเทศด้านผ้าล้านนาในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่าแหล่งสารสนเทศที่มีการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศไว้ที่ชั้นเก็บหนังสือโดยไม่ได้บันทึกลงฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ (OPAC) ส่งผลให้เกิดปัญหาทรัพยากรสารสนเทศสูญหาย เนื่องจากไม่สามารถตรวจสอบทรัพยากรสารสนเทศที่จัดเก็บในแหล่งสารสนเทศเหล่านั้นได้ นอกจากนี้แหล่งสารสนเทศทุกแห่งในการศึกษารั้วนี้ยังประสบปัญหาในด้านเครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นความรู้ด้านผ้าล้านนา ส่งผลให้ผู้ใช้บริการหาหนังสือไม่พบ นั่นคือการแสดงผลการค้นบนฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ (OPAC) ไม่ชัดเจนทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความสับสนและหาหนังสือไม่พบ อีกทั้งแหล่งสารสนเทศไม่มีคู่มือการจัดหมวดหมู่และกำหนดหัวเรื่องให้กับทรัพยากรสารสนเทศด้านผ้าล้านนาโดยเฉพาะ ส่งผลให้บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานกำหนดหมวดหมู่ความรู้และหัวเรื่องอย่างกว้างๆ ซึ่งไม่ครอบคลุมเนื้อหาความรู้ด้านผ้าล้านนาเท่าที่ควร แสดงให้เห็นว่าแหล่งสารสนเทศที่จัดเก็บความรู้เฉพาะด้านควรพัฒนาเครื่องมือในการค้นคืนและเข้าถึงความรู้ที่สามารถตอบสนองและสามารถช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นคืนและเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ หากแหล่งสารสนเทศมี

การให้บริการการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ใช้บริการที่ย่อมค้นคืนสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพไปด้วย รวมถึงสอดคล้องกับการศึกษาของ Boonprakong et al. (2018) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิจัยโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่าปัญหาจากแหล่งสารสนเทศ ได้แก่ นักวิจัยพบสารสนเทศที่ต้องการแต่สารสนเทศนั้นมีข้อจำกัดในการเข้าถึง เนื่องจากไฟล์ที่ต้องการมีค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านห้องสมุดของมหาวิทยาลัยที่มีข้อจำกัดในการให้บริการต่อบุคคลภายนอกและเว็บไซต์มีความเสี่ยงของการติดไวรัส อีกทั้งห้องสมุดในหน่วยงานมีทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอต่อความต้องการทำให้การแสวงหาสารสนเทศเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น จึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานสนับสนุนการใช้งานสารสนเทศ เช่น กำหนดงบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศที่เป็นเอกสารฉบับเต็มให้มากยิ่งขึ้น และควรจัดทำฐานข้อมูลเพื่อรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างองค์ความรู้ใหม่สำหรับการวิจัยในอนาคต อีกทั้งจากทฤษฎีหรือตัวแบบของพฤติกรรมสารสนเทศต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าแหล่งสารสนเทศเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการค้นหา แสวงหาหรือค้นคืนข้อมูล เนื่องจากหากผู้ใช้มีการเลือกแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีต่อการค้นคืนข้อมูลหรือเนื้อหาที่ผู้ใช้ต้องการ เพราะหากผู้ใช้เลือกแหล่งสารสนเทศที่ไม่มีเนื้อหาที่ตนเองต้องการ การค้นคืนในครั้งนั้นย่อมไม่ได้ผลลัพธ์ที่ดีเช่นกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าประสบการณ์ ทักษะและเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศ รวมทั้งการใช้งานสิ่งสนับสนุนด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งผลการวิจัยนี้มีประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการบริการสารสนเทศในสถาบันการศึกษาได้หลายด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ผลการวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของประสบการณ์ ทักษะ และเทคนิคในการค้นคืนสารสนเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาจำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยและสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร โดยเพิ่มเนื้อหาหรือกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะเหล่านี้ได้ เช่น การฝึกอบรมการใช้งานข้อมูลออนไลน์ การสอนเทคนิคการค้นหาลึกซึ้ง หรือการมอบหมายโครงการที่ต้องใช้ทักษะการค้นคืนสารสนเทศที่ซับซ้อนขึ้น นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการค้นคืนสารสนเทศอย่าง

สม่ำเสมอ เช่น การมอบหมายงานค้นคว้า การอภิปราย หรือการทำรายงานที่ต้องอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

2. การสนับสนุนการเรียนรู้ออนไลน์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้งานสิ่งสนับสนุนด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัย เช่น ระบบวิดีโอคำบรรยายย้อนหลัง (Course on demand) และระบบ e-Learning ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ออนไลน์ มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและบำรุงรักษาส่งสนับสนุนเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพและใช้งานง่าย เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักถึงประโยชน์ของสิ่งสนับสนุนเหล่านี้ และให้คำแนะนำหรือการฝึกอบรมในการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่

3. การพัฒนาบริการห้องสมุด ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้และการวิจัย โดยเป็นแหล่งสารสนเทศหลักสำหรับนักศึกษาและอาจารย์ ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบริการของห้องสมุดให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น เช่น การจัดอบรมการใช้งานข้อมูลออนไลน์ การให้คำปรึกษาด้านการค้นคว้าข้อมูล หรือการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคว้าที่ใช้งานง่ายและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ห้องสมุดควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะการค้นคว้าสารสนเทศของนักศึกษา โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การให้ความรู้เรื่องการอ้างอิงแหล่งข้อมูล หรือการสร้างสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการค้นคว้าสารสนเทศ

4. การส่งเสริมการเข้าถึงสารสนเทศอย่างเท่าเทียม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาบางส่วนยังขาดประสบการณ์ ทักษะ หรือโอกาสในการเข้าถึงสิ่งสนับสนุนด้านสารสนเทศ มหาวิทยาลัยและห้องสมุดควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเข้าถึงสารสนเทศอย่างเท่าเทียม โดยการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดแคลนทรัพยากรหรือมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสารสนเทศ เช่น การจัดหาคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตให้ยืม การจัดอบรมทักษะการค้นคว้าสารสนเทศสำหรับนักศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติม หรือการจัดทำสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อรองรับความต้องการที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Navitas and Febrianti (2022) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการค้นคว้าสารสนเทศของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ และพบว่านักศึกษาใช้เครื่องมือเสิร์ชเอนจินเป็นแหล่งข้อมูลหลักในการค้นหาข้อมูลสำหรับการเรียน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทักษะการใช้เสิร์ชเอนจินอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะที่นักศึกษาทุกคนควรได้รับการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้มีข้อจำกัดบางประการ เช่น เป็นการศึกษาเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งอาจไม่สามารถสรุปผลทั่วไปไปยังนักศึกษาในสาขาวิชาอื่นหรือสถาบันอื่นได้ ในอนาคต ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อการห้องสมุดและสถานศึกษาในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับนักศึกษา

- 1) การพัฒนาทักษะการค้นคืนสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง นักศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการค้นคืนสารสนเทศ และพยายามพัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง เช่น การเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนา การศึกษาคู่มือการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ หรือการฝึกฝนการใช้เทคนิคการค้นหาค้นสูง
- 2) การใช้ประโยชน์จากแหล่งสารสนเทศของมหาวิทยาลัย นักศึกษาควรทำความคุ้นเคยกับแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดหาให้ และใช้ประโยชน์จากแหล่งสารสนเทศเหล่านี้ในการเรียนรู้และการค้นคว้า เช่น ระบบ e-Learning, ฐานข้อมูลออนไลน์, และบริการห้องสมุด
- 3) การขอความช่วยเหลือเมื่อต้องการ หากนักศึกษาประสบปัญหาในการค้นคืนสารสนเทศ ไม่ควรลังเลที่จะขอความช่วยเหลือจากอาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มหาวิทยาลัยและห้องสมุดมีทรัพยากรและผู้เชี่ยวชาญที่พร้อมให้การสนับสนุนนักศึกษาในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับสถาบันการศึกษา

- 1) การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการค้นคืนสารสนเทศ มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการอบรมหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการค้นคืนสารสนเทศ เช่น การอบรมการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์, การสอนเทคนิคการอ้างอิงบรรณานุกรม, หรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (Information literacy)
- 2) การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งสารสนเทศ มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งสารสนเทศที่มีอยู่ให้ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ เช่น การจัดหาฐานข้อมูลออนไลน์ที่หลากหลาย, การพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคว้าที่ใช้งานง่าย, และการจัดทำคู่มือการใช้งานแหล่งสารสนเทศ

3) การสนับสนุนการเข้าถึงสารสนเทศอย่างเท่าเทียม มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้นักศึกษาทุกคนสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะนักศึกษาที่อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ เช่น นักศึกษาที่อยู่ห่างไกล หรือนักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษ

4) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนรู้และการค้นคว้าของนักศึกษา เช่น ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและคณะวิชา เพื่อให้การสนับสนุนนักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษาพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศและผลลัพธ์ในการค้นคืนในเชิงลึก เช่น ศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน หรือเลือกใช้แหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลาย และประยุกต์ใช้ตามบริบทเหล่านั้นตามเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยวิธีการสอบ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม หากมีการศึกษาด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นของพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศ

2) ควรขยายกลุ่มประชากรในการศึกษาพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศและผลลัพธ์ในการค้นคืน เช่น นักศึกษาในคณะอื่น ๆ หรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้นคืนสารสนเทศและผลลัพธ์ในการค้นคืนที่อาจแตกต่างกันออกไป ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้บริการสามารถนำไปพัฒนาและปรับปรุงแหล่งให้บริการสารสนเทศการเรียนออนไลน์หรือการให้บริการสารสนเทศอื่น ๆ ได้

References

- Admissions And Records Office, Ramkhamhaeng University. (2021). *Number of students with student status, central and regional, semester 1, academic year 2021*.
http://www.regis.ru.ac.th/stat/20241106_FM17D8Status_167.pdf
- Boonprakong, K., Laosaichuea, G., Apisuphachok, W. & Lerdpaisalwong, S. (2018). The Laem-Phak-Bia environmental research and development project under the royal patronage of his majesty the late king. *Humanities Journal*, 25(1), 371-390. [In Thai]
- Butraprom, C. (2002). *Factors affecting internet addiction behavior of adolescence in Bangkok Metropolis* [Master's thesis]. Chulalongkorn University. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/5544>

- Dechlao, T. & Nimnoi, R. (2021). Factors affecting mobile information behavior of Mahasarakham University students. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 14(2), 85-97. [In Thai]
- Hiangrat, P., Boonyuen C. & Detphimon N. (2023). Information behaviors of the graduate students of Rajabhat Mahasarakham University. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 16(1), 18-30. [In Thai]
- Klangnarong, S. & Ruangnapakul, N. (2021). *Digital citizenship and coping with the dark side of onlineness in the new normal*. <https://blog.cofact.org/digitalcitizen/> [In Thai]
- Lumdee, N. (2013). Search engine usage skill study of Ratchaphruek College's student. *Phranakorn Rajabhat Research Journal*, 8(2), 38-48. [In Thai]
- Navitas, P., & Febrianti, Y. (2022). Analysing engineering students' information retrieval behaviour using online databases as information sources. *Jurnal Kajian Informasi & Perpustakaan*, 10(2), 141-156. <https://doi.org/10.24198/jkip.v10i2.35264>
- Panommit, P., Arayaphan, W. & Julrode, P. (2017). Retrieving and accessing to the knowledge of Lanna textiles from information resources in the upper Northern Thailand. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and Arts)*, 10(3), 1545-1559. [In Thai]
- Prathoommalai, P. & Phonsongkroh N. (2023). Information seeking of English students of Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University. In Pinkaew, W. et al. (Eds.), *The 15th NPRU National Academic Conference 2023* (pp. 1286-1295), Nakhon Pathom, Thailand. [In Thai]
- Sunthonnon, N. (2004). Factors affecting information retrieval of online public access catalog. *Academic Services Journal*, 15(2-3), 48-60. [In Thai]